

Asia: VN/29108/2023

Lausuntopyyntö pakoterikodirektiivin täytäntöönpanoa koskevasta työryhmämietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusministeriö on pyytänyt Tullin lausuntoa pakoterikodirektiivin täytäntöönpanoa koskevaan työryhmämietintöön (Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2024:23) liittyen.

Tulli kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiassa.

Tullilla on ollut edustus mietinnön laatineessa työryhmässä. Työryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti arvioinut, mitä lainsäädäntömuutoksia unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvien rikosten ja seuraamusten määrittelystä annetun direktiivin ("pakoterikodirektiivi") täytäntöönpano edellyttää, ja valmistellut tämän perusteella tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Tulli kannattaa työryhmämietinnössä esiteltyjä lainsäädäntömuutoksia. Kunnioittaen esitämme tässä lausunnossa vielä muutamia huomioita.

Työryhmämietinnössä on selvennetty kattavasti pakoterikoksen tekotapoja. Pakoterikoksesta säättävän pykälän 1 momentin 4 kohta voidaan katsoa olevan oleellinen Tullin toimivaltaan kuuluvien rikosten esitutkintaan liittyen. Kyseisen momentin soveltamisalaa on selvitetty siten, että kohdan sanamuodot kattavat myös passittamisen (sivu 74), vaikka passittamista ei olekaan mainittu ehdotetussa RL 46 luvun 3 a §:n 1 momentin 4 kohdassa. Ns. pakotedirektiivin 3 artiklan 1 kohdan e alakohdassa yhdeksi tekotavaksi on kuitenkin säädetty passittaminen. Passittaminen on ulkomaankaupassa laajasti käytetty tullimenettely ja siten tulisi harkita, selkeyttäisikö lain soveltamista passittamisen säätäminen direktiivin mukaisesti yhdeksi ehdotetun RL 46 luvun 3 a §:n 1 momentin 4 kohdan tekotavaksi, sen sijaan, että asiaan liittyen on maininta työryhmämietinnössä.

Törkeän pakoterikoksen enimmäisrangaistukseksi ehdotetaan työryhmämietinnössä viittä vuotta vankeutta. Enimmäisvankeusrangaistuksen nosto neljästä vuodesta direktiivin velvoitteiden mukaisesti viiteen vuoteen on kannatettavaa. Tulli katsoo myös kuuden vuoden enimmäisrangaistuksen olevan perusteltua, jos rangaistusastetta verrataan suojellun oikeushyvän merkittävyyteen.

Ehdotetut ankaroittamisperusteet törkeään pakoterikokseen liittyen selkeyttävät nykyistä oikeustilaa koskien perustetta, jolla tavoiteltu huomattava taloudellinen hyöty arvioidaan. Siten ehdotetun 3 b §:n 1 momentin 2 kohta (rikoksen kohteena olevien varojen, taloudellisten resurssien, palvelujen tai liiketoiminnan arvo on ollut huomattava) on erityisen oleellinen tulevien sektoripakotteisiin liittyvien pakoterikosten esitutkintojen rubrisoinnissa.

Työryhmämietinnön kohdassa 7.2 on selvitetty pakkokeinolain muutostarvetta koskien telekuuntelua. Tähän liittyen on huomioitavaa, että törkeän pakoterikoksen selvittämisessä voidaan käyttää telekuuntelua pakkokeinolain 10 luvun 3 §:n mukaisesti vain, jos epäilty teko on tehty liike- tai ammattitoiminnassa. Muun muassa Venäjään kohdistuvat laajat pakotteet luovat mahdollisuuden myös muulle vakavalle pakotteiden kiertoa liittyvälle rikollisuudelle kuin sellaiselle, joka tehdään liike- ja ammattitoiminnassa. Tulli katsoo, että myös tällaisissa tapauksissa esitutkintaviranomaisilla tulisi olla tehokkaat keinot puuttua pakotteisiin liittyvään rikollisuuteen. Siten Tullin näkemyksen mukaan pakkokeinolain muutostarve koskee myös törkeän pakoterikoksen lisäämistä pakkokeinolain 10 luvun 3 §:n 2 momenttiin rikokseksi, jonka selvittämiseen voidaan käyttää telekuuntelua ilman, että teko on tapahtunut liike- ja ammattitoiminnassa.

Nevalainen Petteri
Tulli.fi - Tulli/Valvontaosasto